

TROMSØ KOMMUNE
Postboks 6900
Ø299 TROMSØ

Dato: 28.06.2023
Dok.nr: 21/14955-23
Deres ref: PLAN-20/00877-258
Saksbehandler: Christina Solhaug
Joakimsen

Fylkeskommunens uttalelse med innsigelser til høring - planforslag - kommuneplanens arealdel 2023-2034 - Tromsø kommune

Troms og Finnmark fylkeskommune skal som regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Ved utarbeidelse av kommuneplaner og reguleringsplaner skal fylkeskommunen ivareta interesser som berører kulturminne-, kulturmiljø- og landskapshensyn, friluftsliv, samordnet bolig-areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi, barn og unges interesser, universell utforming, fylkesveger, havbruksinteresser og akvakultur. Etter folkehelseloven har fylkeskommunen også et ansvar for å ivareta folkehelse i planleggingen og samfunnsutviklingen. FNs bærekraftsmål og klimaloven legges til grunn for fylkeskommunens vurdering av plansaker.

Troms og Finnmark Fylkeskommune viser til deres oversendelse datert 26.04.23 med høringsfrist 08.06.2023. Fylkeskommunen har fått utsatt frist til 28.06.2023. Avdeling for areal- og samfunnsplanlegging har samordnet uttalelsen fra Troms og Finnmark fylkeskommune på vegne av våre ulike fagområder.

Kommunen varslet 26.08.2021 oppstart av revidering av kommuneplanens arealdel (KPA) sammen med høring av planprogram. Fylkeskommunen ga uttalelse til oppstartsvarsel og planprogram i brev av 05.10.2021.

INNSIGELSER

Troms og Finnmark fylkeskommune har funnet grunnlag for å fremme innsigelser i forslag til kommuneplanens arealdel.

I henhold til punkt 3.7.2 bokstav f) i «Reglement for delegering av myndighet fra fylkestinget i Troms og Finnmark og tildeling av innstillingsrett» er det fylkesrådet som skal treffe beslutninger om å fremme innsigelse.

Postadresse:

Troms og Finnmark fylkeskommune
Postboks 701, 9815 Vadsø

Kontakt:

E-post: postmottak@tffk.no
Telefon: 77 75 50 00

Nettside:

tffk.no

Fylkesrådet behandlet saken i møte 27.06.2023 i sak 260/23 med følgende vedtak:

- 1) Troms og Finnmark fylkeskommune har behandlet høringsforslag for kommuneplanens arealdel 2023-2034 for Tromsø kommune
- 2) Troms og Finnmark fylkeskommune fremmer med hjemmel i plan- og bygningslovens (pbl.) § 5-4 følgende innsigelser til høring av kommuneplanens arealdel for Tromsø kommune:
 - a) Manglende konsekvensutredning av enkeltområder
 - b) Byggegrense sjø
 - c) Manglende ivaretagelse av barn og unges oppvekstvilkår
 - d) Arealformål KBA2 – Elverhøy, Tromsø Radio gbnr 119/1556
 - e) Mangelfull vurdering av fjernet planbestemmelse om generelt plankrav
 - f) Manglende lokaliseringkriterier ved utbygging i områder for LNFR-spredd bebyggelse
- 3) Høringsuttalelsen med innsigelse blir gjenstand for videre dialog mellom fylkeskommunen og Tromsø kommune for å finne løsninger på de punktene og merknadene som fremmes i saken.

Dialog før og under høring

Fylkeskommunen oppdaget tidlig at det ikke er gjennomført konsekvensutredning iht. KU-forskrifta for nye arealformålsområder avsatt til LNFR-spredd bebyggelse og for byggegrense sjø. Dette ble videreformidlet til og diskutert med kommunen før planen ble sendt ut på høring og var også konkret angitt i vår uttalelse til oppstart og høring av planprogram i brev av 14.10.2021.

Fylkeskommunen, i samråd med Statsforvalter, har videreformidlet mange av de mangler og innsigelsesmomenter til kommunen tidlig i høringsprosessen. Den største utfordringen er at retting av feil og mangler og videreformidling av dette ikke begrenser seg til kun sektormyndigheter. Prinsippet om medvirkning står sterkt i plan- og bygningsloven, og videreformidling av endringer vil også gjelde for kommunens innbyggere og andre interessenter.

Regionalt planforum er en viktig arena for å avklare eventuelle innsigelser til en plan, og fylkeskommunen anbefaler alltid at planer diskuteres her før de sendes ut på høring. Kommunen har blitt invitert til planforum, men har ikke hatt anledning til å presentere planen før etter at den ble lagt ut på høring. Planen ble gjennomgått i regionalt planforum 4. mai.

12. mai ble det avholdt et informasjonsmøte i regi av kommunen med deltakelse fra fylkeskommunen og statsforvalteren, for å gå gjennom noen av de manglene som ble påpekt i regionalt planforum. Fylkeskommunen og statsforvalteren sendte en tilbakemelding etter dette møtet. Fylkeskommunen og statsforvalteren rådet Tromsø kommune å komplettere høringsforslaget med nødvendige utredninger og feilrettinger, med minimum 6 ukers høringsfrist til alle berørte parter og sektormyndigheter. Hvis dette ikke var ønskelig fra kommunen ba fylkeskommunen om utsatt høringsfrist til 28. juni. Tromsø kommune valgte å opprettholde gjeldende høringsforslag og utsette høringsfristen til 28. juni.

Konsekvensutredning av enkeltområder - innsigelse

Av kommunens fem satsningsområder ved revideringen av arealdelen er levende lokalsamfunn i distriktet ett av dem. Med bakgrunn i dette er det gjort en gjennomgang av bebygde og ev. nye byggeområder i de ulike bygdene. Dette er et grep flere kommuner i Troms gjør, og noe fylkeskommunen anbefaler. For f.eks. fradelte eiendommer i LNFR-områder som er bebygde er

det da mulig å forenkle byggesaksprosessen og unngå dispensasjon - med påfølgende reduksjon av tids- og ressursbruk både kommunalt, regionalt og nasjonalt.

Fylkeskommunen var i vår uttalelse til oppstart tydelige på at hvis man gjorde et slikt grep må alle eiendommene/områdene konsekvensutredes iht. lovverket. Dette uansett om den fradelte eiendommen allerede er bebygd og uavhengig av om det tillates nye boenheter. I høringsforslaget er det lagt ut mange nye områder både bynært og ute i distriktet til arealformålet LNFR-spredd bebyggelse. Ingen av disse er konsekvensutredet iht. forskrift om konsekvensutredning.

I dialog med kommunen har det vært oppgitt at det for de bynære områdene ikke skal tillates nye boliger og at man har ansett det som retting av feil i plankartet. For øvrige områder iht. tabell 7 i planbeskrivelsen er det tillatt med fortetting i utvalgte tettsteder. I planbestemmelsene tabell 8 er det oversikt over hvor det kan tillates nye boliger og hvor mange. Denne tabellen samsvarer ikke med plankartet og fungerer derfor ikke etter hensikten. Videre er det ikke angitt bestemmelser for hva som tillates av tiltak innenfor områder avsatt til LNFR-spredd bebyggelse, med unntak av selve boligen. Slik planbestemmelsene er utformet er det ikke anledning til å bygge garasje, tilbygg, m.m. uten å dispensere – og hensikten med dette grepet forsvinner.

Fylkeskommunen ser også at det er avsatt næringsområde rundt gbnr. 73/15 (NÆ30) og gbnr. 66/107, 112, 120, 126 (NÆ125). Disse områdene er nye arealformål rundt eksisterende næringsvirksomhet. Alle nye utbyggingsformål må være gjenstand for konsekvensutredning og fylkeskommunen kan ikke se at disse er inkludert. Som nevnt innledningsvis består høringsforslaget av mange feil og mangler, og fylkeskommunen har kun hatt anledning til å gjøre et lite kontrollutvalg av planen. Det kan derfor eksistere tilsvarende tilfeller av nye arealformål som ikke er konsekvensutredet i øvrige deler av planen. Siden kommunen ikke har brukt betegnelsen «nåværende» og «fremtidig» for arealformålsområder korrekt, og mange nye arealformål har fått betegnelsen «nåværende» er det ekstra krevende å gå igjennom kartmaterialet.

Forskrift om konsekvensutredninger § 18 andre ledd: «Konsekvensutredningen av kommuneplanens arealdel skal bare omfatte de delene av planen som fastsetter rammer for fremtidig utbygging og som samtidig innebærer endringer av den gjeldende planen».

Veileder Planlegging for spredt bolig-, fritids- og næringsbebyggelse i landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder: «*Når eksisterende bebyggelse i LNFR-områder skal avsettes til LNFR spredt bebyggelse for første gang i kommuneplanens arealdel, er dette å anse som nytt arealformål. Områdene må derfor konsekvensutredes sammen med øvrige nye arealformål i arealdelen*» (s. 18).

Løsningsforslag

Kommunen må konsekvensutrede alle nye utbyggingsområder iht. KU-forskriften. Når dette er gjort kan fylkeskommunen ta stilling til arealbruken.

Det bør også utarbeides en oversikt over alle arealformål til utbygging i høringsforslaget, som angir hvorvidt det er en videreføring fra gjeldende plan eller et nytt formål. I en slik oversikt kan det også være hensiktsmessig å vise hvorvidt arealet er detaljregulert eller har krav til detaljregulering.

Byggegrense sjø – innsigelse

Plan- og bygningsloven (pbl) § 1-8 angir et generelt byggeforbud i 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag, og at det her skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre

allmenne interesser. Forbudet gjelder så langt ikke annen byggegrense er fastsatt i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan.

Tromsø kommune har i høringsforslaget angitt konkret og differensiert byggegrense til sjø langs store deler av kommunens strandsone. Hensikten med en slik funksjonell byggegrense er bl.a. å redusere dispensasjoner etter pbl §1-8 forutsatt at tiltaket er i tråd med arealformålet. Byggegrensen er utarbeidet med bakgrunn i veileder for «Funksjonell strandsone og fastsetting av byggegrense langs sjø og vassdrag», utarbeidet av Nordland Fylkeskommune 2018.

Fylkeskommunen er enig i at differensiert byggegrense lang sjø kan være hensiktsmessig og omtalte dette spesifikt i vår uttalelse til oppstartsvarelet. Fylkeskommunen var her tydelige på at det er viktig å vurdere områdenes kvaliteter og funksjon i strandsonen (også arealene ovenfor vei), og at virkninger og konsekvens av byggegrensen må vurderes for hvert enkelt tilfelle.

Kommunen har i høringsforslaget lagt ved et notat (vedlegg 3) som viser noen av kriteriene for hvordan de har kommet frem til den differensierte byggegrensen. I dialog med kommunen er det opplyst om at det ikke er produsert en vurdering av virkninger og konsekvens for de ulike strekningene.

Løsningsforslag

Fylkeskommunen må vurdere saken iht. de opplysninger og dokumenter som foreligger og sendes over når det varsles høring. Innsigelsen løses ved at kommunen utarbeider dokumenter der virkning og konsekvens vurderes for de ulike strekningene, som blir gjenstand for høring i minimum seks uker. Fylkeskommunen kan da ta stilling til de ulike strekningene og kommunens vurdering.

Trygg skolevei og skolekapasitet – innsigelse

I gjeldende KPA for Tromsø er det angitt en konkret planbestemmelse som sikrer trygg skolevei for barn og unge:

7.4. Trygg trafikk for barn og unge

- Det skal etableres trygg skoleveg fra alle boligområder frem til tilhørende skole.
- Det skal etableres trygg adkomst fra alle boligområder til busstopp og lekeplasser.
- Adkomst til barnehage skal dokumenteres i alle planer for boligutbygging.
- Det skal etableres en trygg hente- og bringesituasjon for barn og voksne ved skoler og barnehager.

Denne planbestemmelsen er ikke videreført i høringsforslaget, og det finnes ikke tilsvarende nye planbestemmelser som sikrer dette godt nok. Planbestemmelse 11.4 Hovednett for gange i høringsforslaget angir at «nye utbyggingsområder skal tilrettelegges med effektive gangforbindelser til hovedvegnettet» og at «korte og trafikksikre gangforbindelser til andre viktige målpunkt, herunder lokale tjenestetilbud, skal ivaretas i all planlegging».

Tromsø kommunes utbyggingsprogram er i gjeldende KPA og planbestemmelse 2.3.1 en viktig kobling for å sikre at nødvendige samfunnstjenester og infrastruktur etableres i takt med behovet utbygging utløser. Planbestemmelse 2.3.1. som angir at utbygging av nye områder skal skje i samsvar med kommunalt utbyggingsprogram er også fjernet i høringsforslaget. Intensjonen med det gjeldende utbyggingsprogrammet vedtatt 21.01.2021 er at prinsippene i den skal overføres til KPAen.

Trygg skolevei og skolekapasitet er ikke lengre rekkefølgekrav ved utarbeiding av reguleringsplaner og svekker kvaliteten på barn og unges oppvekstvilkår. Rikspolitiske

retningslinjer for barn og planlegging ligger til grunn for all planlegging og angir at barn og unge skal sikres trygge oppvekstmiljø og offentlige tilbud. Dette krever at kommunen er bevisst på lokalisering av boligområder, skoler, m.m. for å stimulere til trygg ferdsel og fysisk aktivitet. I retningslinjene kapittel 4 bokstav c) angis det at kommunen skal: «*Utarbeide retningslinjer, bestemmelser eller vedtekter om omfang og kvalitet av arealer og anlegg av betydning for barn og unge, som skal sikres i planer der barn og unge er berørt.*»

Planbeskrivelsen inneholder ingen informasjon om medvirkningsprosessen gjennom planarbeidet, og dermed ingen oversikt over hvordan barn og unge ev. har medvirket til planen. Et sentralt spørsmål for dem er hva de tenker om å potensielt få lang og utrygg skolevei. Dette er også sentralt i et bærekraftperspektiv og mht. nullvekstmål – to tema Tromsø kommune er opptatt av å ivareta.

Konsekvensutredning av kommuneplanens samla virkninger inneholder en gjennomgang av sosial og teknisk infrastruktur samt barn og unges oppvekstvilkår. Under sistnevnte tema er det kun lek- og uteoppholdsarealer som er vurdert. Skolekapasitet er nevnt under sosial og teknisk infrastruktur. Hvilke konsekvenser høringsforslaget med de fjernede planbestemmelsene får er derimot ikke konkret diskutert eller vurdert. Konsekvensutredningen bærer preg av «vent å se» heller enn å være i forkant og legge til rette for trygge oppvekstvilkår.

Løsningsforslag

Rekkefølgekrav trygg skolevei og skolekapasitet må sikres som egne planbestemmelser. KU samla virkninger gjenspeiler ikke det faktiske høringsforslaget, og inkluderer ikke konsekvensene av at disse planbestemmelsene er fjernet.

KBA2-Elverhøy, Tromsø Radio gbnr 119/1556 - innsigelse

Arealformål KBA2 omgjør et regulert friområde til kombinert område for boliger og offentlig/privat tjenesteyting. Arealinnspillet foreslår 300 nye boliger i form av blokkbebyggelse, der deler av disse foreslås som tilpassa boliger for eldre.

Arealet er i konsekvensutredningen ikke anbefalt tatt inn i høringsforslaget, men er i politisk behandling vedtatt tatt inn. Konklusjonen i konsekvensutredningen er at tiltaket er i strid med og uheldig for:

- kommunens senterstruktur
- mål om å transformere allerede bebygde arealer fremfor å ta i bruk nye
- kommunens ønske om å ivareta og utvikle grøntarealer/friluftsområder
- økt belastning på det lokale veinettet
- silhuetten av Tromsøya

I konsekvensutredningen er det angitt flere forslag til bestemmelser som avbøtende tiltak for utbyggingsformålet. Blant disse kan nevnes:

- begrensning på 3 etasjer for å tilpasses omkringliggende bebyggelse
- krav om allment tilgjengelig strøkslekeplass og bydelspark
- ivareta eksisterende stier og snarveier for myke trafikanter
- krav om detaljregulering

Tilgang på grøntareal og områder for lekeplasser er en utfordring i Tromsø i dag, særlig på Tromsøya. Å bygge ned tilgjengelige områder som kan benyttes til dette er derfor svært uheldig. Selv om kommunen har strammet inn bestemmelsene om fortetting er det ikke gjort en konkret analyse av potensialet for fortetting i eksisterende bebyggelse. Kommunen har derfor ikke oversikt over hvor det er størst press på grøntarealene og i forlengelse av dette hvor behovet for bl.a. strøkslekeplasser og bydelsparker er størst. Området fungerer i dag som et lekeområde for

barn og unge, en grønn lomme i et tett bebygd område, samt som en grønnkorridor for ferdsel og aktivitet. Områdets sammenheng med Tromsømarka (definert i plankartet) og omliggende svært viktige friluftslivsområder som Elverhøy og Holtmarka må vektlegges. Kommunen må gjøre helhetlige vurderinger om tilgjengelig grøntareal for allmennheten, særlig knyttet til barn og unge som har begrenset aksjonsradius og er avhengig av attraktive og tilgjengelige arealer i nærområdet. Blokkbebyggelsen vil også kunne påvirke friluftslivsopplevelsen innenfor markagrensa og i omliggende friluftslivsområder med sin høyde og utforming. Selv om det er forslått parkområder i forbindelse med utbyggingen, vil disse kunne oppleves langt mer privatiserte enn dagens grønnstruktur. Konsekvensene i KU for friluftsliv er satt til stor eller svært stor negativ.

Samtidig består influensområdet av smale og trange veier. Når kommunen har fjernet de konkrete bestemmelsene angående rekkefølgekrav om trygg skolevei (jf. innsigelse c), sammenstilt med manglende snarveier til skole, er det veldig usikkert hvorvidt en utbygging i dette omfanget vil være forsvarlig.

Arealformålet KBA2 er ikke angitt i planbestemmelsene og det er dermed ikke lagt noen føringer eller krav for utbygging i området.

Innsigelsen baserer seg på rikspolitiske retningslinjer for barn og planlegging pkt. 5 b) som angir at det i nærmiljøet skal finnes store nok og egnede arealer for lek og opphold. Høringsforslaget har ikke vurdert hvorvidt foreslått arealformål KBA2 bidrar positivt eller negativt til dette, og har heller ikke angitt planbestemmelser iht. forslag til bestemmelser som avbøtende tiltak i konsekvensutredningen.

Løsningsforslag

Fylkeskommunen har i første omgang innsigelse til at området er avsatt uten at det er angitt planbestemmelser med avbøtende tiltak. Før KBA2 kan angis som arealformål må kommunen vurdere det konkrete behovet av grøntarealer/lekeplasser basert på fortetningspotensialet i området. Konklusjonen må være førende for hvorvidt arealformålet skal beholdes eller videreføres med konkrete bestemmelser om avbøtende tiltak.

Generelt plankrav – innsigelse

Tromsø kommune har i forbindelse med revideringsarbeidet vurdert gjeldende plans generelle krav til reguleringsplan. I gjeldende plan har kommunen angitt et strengere generelt plankrav enn loven. Loven angir at det for «*større bygge- og anleggstiltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn*» kreves reguleringsplan (pbl § 12-1 tredje ledd), mens det i Tromsø kommune kreves reguleringsplan for alle tiltak iht. pbl. § 1-6.

Kommunen har gjort en vurdering om dette strenge generelle plankravet bør videreføres og har i et eget notat konkludert med at det ikke bør stille strengere krav enn loven. Resultatet i høringsforslaget er at det generelle plankravet er fjernet, og det er angitt reguleringsplankrav for konkrete arealformål. Fylkeskommunen er i utgangspunktet enige denne konklusjonen, men det gir samtidig noen konsekvenser for planen og videreførte arealformål fra gjeldende plan.

I høringsforslaget finnes det mange videreførte arealformål fra gjeldende arealdel som ikke er bebygd eller regulert. De aller fleste av disse er heller ikke angitt konkret i planbestemmelsene slik mesteparten av de nye og konsekvensutredde arealformålene er. Disse ubebygde videreførte arealformålene har i høringsforslaget ikke krav om reguleringsplan for alle tiltak, som var forutsetningen for arealavsetningen i gjeldende plan. Dette betyr at disse områdene kan bebygges med direkte hjemmel i kommuneplanens arealdel. Sivilombudsmannen har vurdert dette i en konkret problemstilling, med følgende konklusjon:

«Det følger av pbl. § 11-6 tredje ledd at dersom det ikke gjelder eller er stilt krav om reguleringsplan, skal kommuneplanen følges ved avgjørelse av søknad om tillatelse. Videre følger det av § 21-4 første ledd at søknaden skal innvilges dersom den ikke er i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Etter ombudets syn tilsier dette at en søknad som er i tråd med arealformålet og kommuneplanen ellers, skal innvilges, så lenge den ikke er i strid med kravene til høyde og avstand i pbl. § 29-4, eller andre lovbestemte krav»

Dette innebærer at kommunen har endret vilkårene for arealavsetningene dette har innvirkning på, og kan etter fylkeskommunens vurdering være konsekvensutredningspliktig. I veileder for konsekvensutredninger for planer etter plan- og bygningsloven er det listet opp tilfeller som krever konsekvensutredning i kommuneplanens arealdel, deriblant:

«e) Endring i planbestemmelser som endrer tiltakenes virkning på miljø eller samfunn. Dette kan for eksempel gjelde der endringer i planbestemmelsene for et område legger opp til vesentlig høyere utnyttelse, endrer kriterier for utbyggingens plassering, eller på en annen måte vesentlig endrer rammer for utforming eller funksjonskrav for bebyggelse innenfor et område.»
(vår utheving)

Fylkeskommunen kan ikke se at denne problemstillingen og disse konsekvensene er omtalt i planbeskrivelsen eller kommunens vedlagte og oversendte notater. I kommunens vurdering av plankravet er det kun vist til at det generelt ikke er grunnlag for å videreføre plankravet i høringsforslaget, at det foreslås plankrav knyttet til konkrete arealer og tiltak og at oppretting av ny grunneiendom i etablerte boligområder krever reguleringsplan vedtatt etter 2013. Fylkeskommunen har ikke oversikt over hvor mange områder det er snakk om og hva de er regulert til. Basert på høringsforslagets planbestemmelser til konkrete områder for bebyggelse og anlegg (som i stor grad inneholder nye/fremtidige arealformål), antas det å være et større antall områder som ikke lengre omfattes av plankrav rent juridisk. Fylkeskommunen antar at dette ikke har vært kommunens intensjon, men en utilsiktet konsekvens.

Noen eksempler fylkeskommunen har identifisert er

- Boligformål: B9, B40, B44, B46, B179, B375, B378, B421, B423
- Fritidsbebyggelse: FB40-41, FB48-49, FB57, FB66, FB77-78,
- Næringsformål: NÆ44, NÆ46-47, NÆ88, NÆ129, NÆ134

Løsningsforslag

1. Det må gjøres en konkret vurdering av konsekvensene ved å fjerne det generelle plankravet,
2. Arealformålsområdene dette har virkning på må gjennomgås, og det må tas stilling til ev. reguleringsplankrav for hvert enkelt område
3. For arealformålsområder som vurderes å ikke ha reguleringsplankrav bør det gis bestemmelser som angir rammer for utbygging hjemlet direkte i kommuneplanens arealdel

Lokaliseringskriterier ved utbygging i LNFR-spredd - innsigelse

I plan- og bygningsloven er det åpnet opp for at det kan tillates behandling av enkeltsaker for spredd bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse mv. i LNFR-områder. Dette forutsetter at det i nødvendig utstrekning gis bestemmelser om bebyggelsens formål, omfang og lokalisering (pbl. § 11-11 punkt 2).

I bestemmelsene i gjeldende arealdel er det angitt at avgrensningen av område for spredd bebyggelse ikke er nøyaktig, og at ved lokalisering av bebyggelsen skal det tas hensyn til natur- og miljøhensyn, friluftsliv og landskapstilpasning (kap. 16.2). Slike lokaliseringskriterier er ikke

videreført i høringsforslaget. Basert på dialog med kommunen oppfattes det at arealavsetningene i kartet anses som tilfredsstillende lokalisering.

Selv om kommunen har gjort et godt arbeid med å redusere områder for LNFR-spredd bebyggelse fra gjeldende plan er det fortsatt avsatt en del større områder hvor det tillates flere nye enheter. Et eksempel er LSB345 (videreført uendret fra gjeldende plan) som inneholder en del fulldyrka jord, hvor det tillates fire nye enheter. I Skulsfjord er det satt av arealer som ikke er videreført fra gjeldende plan (LSB33-34) som også innehar ubebygde områder med dyrka mark. Skulsfjord har heller ikke vært gjenstand for konsekvensutredning iht. lovverket (jf. innsigelsespunkt a), slik at jordvernet har ikke vært gjenstand for diskusjon.

Tiltak i LNFR-områder må behandles iht. jordloven, men det er likevel en uheldig signaleffekt at det i arealdelen ikke er gitt føringer om hvorvidt dyrka mark skal omdisponeres eller ikke. At kommunen har fjernet lokaliseringskriteriene i bestemmelsene faller også inn under tilfeller som kan kreve konsekvensutredning, jf. sitat fra veileder om konsekvensutredning vist til i innsigelsespunkt e). I planveilederen for LNFR-spredd er det videre angitt at *«Bebyggelsens lokalisering skal også kunne angis så entydig i bestemmelsene, at politikere, innbyggere og høringsinstanser kan ta stilling til forslaget»* (s. 27).

Løsningsforslag

Det må angis konkrete lokaliseringskriterier til LNFR-spredd bebyggelse i bestemmelse 18.2

FORMÅL OG HOVEDGREP

Formålet med revidering av kommuneplanens arealdel i Tromsø kommune er å skape en bærekraftig by og et levende distrikt. Kommunen ønsker å styrke sentrum, utvikle senterstruktur og gode lokalsenter med møteplasser. Det skal utvikles areal til næring og sikres landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder.

Noen grep som kan nevnes:

- forslag til senterstruktur hvor det avsettes tre bydelssentre (Kroken, Tromsdalen og Slettatorget/Kvaløysletta) i tillegg til sentrumsområdet
- samlet potensial på 8-10.000 nye boliger
- revidering av bestemmelser for lek/uteoppholdsareal
- revidering av bestemmelser om fortetting og fradeling i etablerte boligområder
- utbygging i landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder (LNFR) med spredt boligbygging er gjennomgått, og gitt en avgrensning som samsvarer med dagens bebyggelse
- Funksjonell byggegrense langs sjø
- Bestemmelse om generelt plankrav er fjernet og plankrav er knyttet til konkrete arealer og tiltak
- KPAen gjelder ved motstrid foran alle reguleringsplaner vedtatt før 2013. Ingen reguleringsplaner oppheves gjennom kommuneplanarbeidet
- Kommunedelplan for Stakkevollvegen-Tromsømarka oppheves

Kommunen har mange gode intensjoner og grep for kommunen. Fylkeskommunen vurderer at mange av intensjonene ikke gjenspeiles i høringsforslaget og planen inneholder flere planfaglige mangler og feil som må rettes opp før den kan vedtas. I sum har dette gjort planen krevende å forholde seg til.

PLANBESKRIVELSEN OG PLANTEMA

Fylkeskommunen opplever planbeskrivelsen som et pedagogisk og lesbart dokument, med god gjennomgang av viktige tema og fokusområder. Det følger med flere beskrivende illustrasjoner, figurer og tabeller som gjør temaene enkle å forholde seg til. Disse illustrasjonene, figurene og tabellene kunne med fordelt angis i en egen innholdsfortegnelse for figurer, slik at de er enkle å finne tilbake til når man leser dokumentet.

Kapittel 16 om vedleggene til planen med følgenummer korresponderer ikke 100% med følgenumrene som er tilgjengelig for nedlasting på nettsidene, men oversikten i kapittel 2 er korrekt. Det er også uheldig at dokumenter som er et krav iht. loven angis som de siste vedleggene. Dette handler bl.a. om medvirkning og hva man kommuniserer ut til kommunens innbyggere og andre interessenter som viktige dokument. Konsekvensutredningene, ROS-analysen og plankartet bør derfor følge direkte etter planbeskrivelse og planbestemmelser.

Medvirkning

I planbeskrivelsen skal gangen i planarbeidet og gjennomført medvirkning gjengis, sammen med viktige milepæler. I Tromsø kommunes planbeskrivelse til KPA er dette helt fraværende, og det er ikke mulig å følge opp hvordan kravet til medvirkning i kommunal planlegging er fulgt opp.

En beskrivelse av gjennomført medvirkning og hvordan innspillene i denne prosessen er ivaretatt i planforslaget er særdeles viktig for at kommunens innbyggere, næringsliv, organisasjoner, m.m. skal kunne gjenfinne sin deltakelse og innflytelse. Før vedtak av planen må det presenteres en konkret beskrivelse av planprosessen med medvirkning.

Fylkeskommunen stiller også spørsmålsteget ved at fristen for offentlig ettersyn blant kommunens innbyggere, organisasjoner, næringsliv, m.m. ikke ble utsatt på lik linje med høringsfristen til sektormyndigheter. Det er heller ikke kommunisert at høringsforslaget har mangler og feil. Høringsvarselet ble lagt ut på kommunens nettsider under aktuelt/nyheter, men ble kort tid etter fjernet herfra. Selve artikkelen¹ ligger ute på kommunens nettsider, men da bak veldig mange museklikk. Man må på forhånd vite at kommuneplanen er på høring, og poenget med varslingen faller som sådan bort. Fylkeskommunen er dermed meget kritiske til hvorvidt man har oppnådd full medvirkning og at varslingen ikke har nådd så mange som den burde/kunne.

Universell utforming

Pbl. §1 femte ledd angir krav om universell utforming i planlegging. Følgende beskrivelse av kommunens ansvar for universell utforming i planlegging er hentet fra regjeringens handlingsplan for universell utforming 2021-2025: *«I Norge er mye av ansvaret for samfunnsutviklingen og arealplanleggingen lagt til kommunene. Derfor har kommunen også en særlig viktig rolle i å påse at hensynet til universell utforming blir ivaretatt i samfunns- og arealplanleggingen».*

Gjeldende KPS beskriver 8 utfordringer kommunen må løse. De to første punktene er:

- Økte forskjeller mellom innbyggerne når det gjelder levekår, sosial helseulikhet og samfunnsdeltakelse.
- Demografiske endringer gir større andel eldre i befolkningen og en større andel innbyggere i ikke-yrkesaktiv alder.

KPS nevner videre universell utforming som ett av åtte delmål under målet om å ha en arealbruk som styrker samfunnets sosiale bærekraft: *«4.1.8 Vektlegge barn og unges oppvekstmiljø og universell utforming i all planlegging».* I høringsforslagets planbeskrivelse kapittel 12.1. *Vurdering*

¹ <https://tromso.kommune.no/slik-jobber-vi-med-kommuneplanens-arealdel-2023-2034>

av om planforslaget oppfyller overordnede målsettinger beskrives det at dette delmålet er svart på med følgende tiltak i ny KPA:

- avsatt areal til å utvikle bedre bydelssentre,
- sikret areal til strøksleker,
- styrket krav til møteplasser med lek og uteopphold

Universell utforming er utover dette ikke nevnt mer verken i høringsforslagets planbeskrivelse eller planbestemmelser. Vi kan ikke se at universell utforming er tilstrekkelig synliggjort eller ivaretatt, heller ikke opp mot eldre og personer med funksjonsnedsettelse.

I planlegging for årene som kommer vil tilgjengelighet for alle få økt viktighet, ettersom andel eldre i befolkningen vokser. Ønsker vi aktive eldre som kan være selvstendig lengst mulig må det tilrettelegges med tanke på tilgjengelighet både til by- og friluftsområder og sentrale tjenester i kommunen. Universell utforming som er nyttig for en aldrende befolkning kommer også personer med barnevogn, idrettsskader og personer i alle aldersgrupper med funksjonsnedsettelse til gode. Universelle løsninger er viktig for noen og brukbart for alle. Som beskrevet i regjeringens veileder i universell utforming: «*Universell utforming handler om gode liv for alle og et samfunn som er brukbart for alle*».

Fylkeskommunen oppfordrer Tromsø kommune til å inkludere universell utforming i ny KPA for Tromsø kommune. Det finnes bla. gode eksempler på hvordan dette kan gjøres i kapittel 5.4 Kommuneplanens arealdel i regjeringens veileder for universell utforming.

Nedbygging og arealnøytralitet

Ifølge planbeskrivelsen har kommunen fokus på utvikling av eksisterende byområder, og å unngå utbygging av ubebygget areal. Det sies videre: «*områder som er avsatt i ytterkant av byområdet mangler, eller har liten kapasitet i offentlig infrastruktur som vannforsyning, avløpshåndtering, trygg skoleveg og strøkslekeplasser. Det anbefales at disse områdene; Movika, Slettaelva og Hamna, endres til LNFR område i neste revisjon*».

Kommunen påpeker videre at de ikke har hatt tid til å gjennomgå eldre reguleringsplaner, og i liten grad opphevet areal avsatt til fremtidige byggeområder i gjeldende arealdel. Siden disse vurderingene ikke er gjennomført, har kommunen i praksis vurdert alt areal avsatt i gjeldende arealdel som en planreserve. Dersom kommunen sin ambisjon er å bli arealnøytrale, må denne gjennomgangen av eldre reguleringsplaner (som ikke er realisert) og fremtidig utbyggings arealer utføres, og legges til grunn.

Det er ikke redegjort for hvorfor kommunen velger å utsette omgjøring av boligområdene ved Movika, Slettaelva og Hamna til LNFR. Disse områdene har krav om detaljregulering før tiltak kan tillates i gjeldende KPA, et detaljreguleringskrav som ikke er videreført i høringsforslaget ved fjerning av det generelle plankravet. Det er heller ikke angitt planbestemmelser for disse konkrete områdene, og har i praksis åpnet for at tiltak i tråd med formålet kan tillates såfremt det ikke er større bygge- og anleggstiltak og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, jf. pbl §12-1 tredje ledd.

Fylkeskommunen forholder seg til Sabima sin definisjon av arealnøytralitet frem til nasjonale føringer foreligger: "*For å bli arealnøytrale, må vi stanse dagens arealforbruk. Vi må gjenbruke og fortette allerede utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur, og vi må restaurere mer av naturen vi har ødelagt. Vi må ha null netto tap av natur*".

Klimagassutslipp og karbonrike arealer

Kommunen har gjort en jobb med å kartlegge karbonrike arealer og det er vedlagt et notat (vedlegg 13). Dette viser bare Tromsdalen, og ingen fullstendig oversikt er vedlagt i forbindelse med høringen.

I planbeskrivelsen kapittel 12.1 (s. 58) er det en tabell som viser mål i arealstrategien (KPS) mot hva som er gjennomført i KPA. Utdrag fra tabell:

Mål i arealstrategien (KPS)	Gjennomført i KPA
Ta vare på naturmangfold og unngå unødvendige naturinngrep ved å legge førevar-prinsippet til grunn for planlegging, utbygging og tilpasning til klimaendringer	Vurdert og silt ut områder strider mot overordna strategier, Vurdert og tatt ut areal i strid med overordnede strategier, Innarbeidet CO2 regnskap, Stormflo hensynssone, Skred og flom hensynssone, Blågrønne strukturer

Fylkeskommunen registrerer at kommunens siling av områder som strider med overordna strategier kun gjelder for innspill til planen og ikke gjeldende arealformål i KPAen. Veldig mye areal avsatt i gjeldende plan videreføres uten vurderinger basert på ny kunnskap om CO2 utslipp – som vi antar framkommer i temakart karbonrike arealer.

Kommunen påpeker som nevnt at det foregår et eget arbeid med gjennomgang av eldre reguleringsplaner som ikke er synkronisert mot arbeidet med KPA. Man har derfor ikke nå kunnet oppheve eldre reguleringsplaner på grunnlag av ny kunnskap om karbonrike areal og eller framtidige klimaendringer.

Fylkeskommunen har forståelse for at det er mange eldre gjeldende reguleringsplaner som er tidkrevende å gjennomgå, men kommunen har også unnlatt å vurdere om det er karbonrikt areal avsatt til fremtidig bebyggelse i nåværende KPA. Areal avsatt til fremtidig bebyggelse i for eksempel Movika, og alpinpark med hotell i Håkøybotn videreføres for å nevne noe.

Det er heller ikke benyttet hensynssoner på karbonrike arealer. Dette kunne sammen med tilhørende retningslinjer vært et verktøy til å styre unna noe nedbygging av karbonrike arealer. Se miljødirektoratets veileder²; *arealene bør markeres med hensynssone for særlige hensyn til naturmiljø, med angivelse av hvilke interesser som skal ivaretas. Kommunen kan da gi retningslinjer til sonen, for eksempel om at det ikke bør gjøres inngrep av hensyn til klimagassutslipp.*

I KPA kan man også benytte generelle bestemmelser for å sikre at klimahensyn ivaretas bedre. Fylkeskommunen anbefaler generell bestemmelse om hensyn til karbonrike naturtyper: «Myr og skog med høy bonitet er særlig karbonrike naturtyper. Inngrep eller tiltak som reduserer størrelse eller funksjonen til disse naturtypene skal unngås. Dersom et tiltak påvirker karbonrike naturtyper må det gjennomføres kompensierende tiltak. Eks. på dette kan være restaurering av andre naturområder».

² <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/klima/utslipp-fra-arealbruksendringer/>

Regional transportplan

Regional transportplan (RTP) for Troms 2022-2033³ angir mål som omhandler trafiksikkerhet, kollektivtilbud, reduksjon av klimagassutslipp og klimaendringer.

Det er et krav etter plan- og bygningsloven § 8-2 at regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.

I kapittel 3.9 i planbeskrivelsen omtales nasjonale og regionale føringer. Fylkeskommunen kan ikke se at det i dette kapitlet, kommer frem hvilke regionale planer eller andre nasjonale føringer som er lagt til grunn i arbeidet med arealdelen.

Fylkeskommunen mener det dermed blir vanskelig å ta stilling til om, og i hvilken grad gjeldende regional transportplan, er lagt til grunn i planarbeidet. Vi mener at forholdet til regional transportplan må innarbeides i planen. Det bør komme tydelig frem hvordan målene i RTP for Troms 2022-2033, er ivaretatt i arealdelen.

Kollektivtransport, redusert transportbehov og nullvekstmålet

Det er et nasjonalt og regionalt mål at kollektivtrafikk, sykkel og gange skal overta mer av transportarbeidet. Dette betyr at transportsystemene må utvikles slik at det blir mulig å benytte disse. I dette ligger det også et behov for tilrettelegging for fremtidige elektriske busser og elektrisk ladeinfrastruktur.

I fylkeskommunens uttalelse til oppstartsvarsel og planprogram pekte vi på byutviklingsprosjektet Tenk Tromsø, og viktigheten av oppnåelsen av nullvekstmålet som er innarbeidet i Tenk Tromsø. Vi viste til kollektivaksene mellom UiT/UNN og Langnes, og viktigheten av å innarbeide hensynet til kollektivaksen i planarbeidet.

I planbeskrivelsen kap. 3.7 omtales nullvekstmålet i sammenheng med kollektivtransporten. Her blir det vist til «bevisst arealutvikling» som et viktig virkemiddel for å oppnå nullvekstmålet. Deretter, i kap. 5.2, vises det til Tromsø kommunes forpliktelser knyttet til Tenk Tromsø: *«Busstilbudet i Tromsø kan drives effektivt fordi Tromsø er en kompakt by. Dersom arealbruk i kommunen medfører at kollektivrutene må forlenges vil det gi økte kostnader eller dårligere busstilbud generelt. Gode kollektivtraseer er en forutsetning for senterstrukturen»* (s.20).

Troms og Finnmark fylkeskommune mener det er en manglende kobling mellom planbeskrivelsen, plankart og planbestemmelser som ivaretar virkemidlene Tromsø kommune viser til. Vi har følgende forslag til hvordan dette kan sikres på et strategisk nivå:

- innarbeide knutepunkt/sekundærpunkt som en del av temakartet til arealstrategien.
- utarbeide kollektivkart som temakart, jf. temakart hovednett for gange og sykkel

Arealene vil da ses i sammenheng med sentrum, bolig- og næringsområder. Fylkeskommunen mener dette vil sikre mer helhetlig arealplanlegging som bidrar til redusert transportbehov og gjennomføring av nullvekstmålet.

Friluftsliv

Fylkeskommunen mener det er positivt at planen legger opp til ivaretagelse av en rekke viktige og svært viktige friluftslivsområder, samt strandsone. Dette gjenspeiles blant annet i ivaretagelse av arealer i Risvika, Laukvika, Bellvika og på Håkøya hvor forslåtte reiselivsanlegg ikke er lagt inn i høringsforslaget. Det er også positivt at kulturlandskapet i forbindelse med Kaldslettstien på fastlandet bevares som LNFR, så vel som at Fagerengfjæra bevares som friområde.

³ <https://www.tffk.no/tjenester/plan-og-horinger/gjeldende-planer-og-strategier/regional-transportplan-for-troms-2022-2033/>

Det er positivt at markagrensa opprettholdes. Ideelt sett skulle fylkeskommunen sett at kommunen hadde sterkere juridisk binding enn hensynssone med retningslinjer. Kommunen synliggjør sine vurderinger rundt dette i planbeskrivelsen. Fylkeskommunen oppfordrer til å jobbe videre med å fastsette en juridisk bindende markagrense.

Kommunen har fokus på å ivareta og tilgjengeliggjøre strandsonen og bynære fjæreområder for allmenheten. Fylkeskommunen støtter denne viktige satsningen. Fylkeskommunen savner likevel en større differensiering og presisering. I planbeskrivelsen og planbestemmelsene benyttes begrepene tursti og turveg om hverandre. Det er stor forskjell i grad av opparbeiding, påvirkning, potensiell bruk og opplevelsesverdi. Enkelte steder vil det være ønskelig og egnet med en turveg tilpasset brukere på hjul, mens andre steder vil en smal sti harmonere best med kvalitetene i området. Det er naturlig å sikre en sammenhengende strandpromenade med god tilrettelegging fra sentrum til Sørspissen. For andre naturlige fjæreområder, som for eksempel i Hamna, vil det kunne være ønskelig å bevare det naturlige preget uten en sammenhengende turveg. Det må gjøres vurderinger både knyttet til påvirkning av fugleliv, biologisk mangfold, type bruk og lysforurensing. Fylkeskommunen mener det er viktig å ivareta og utvikle grønt- og fjæreområder med ulike kvaliteter og muligheter, selv om alle er tilgjengelige for allmenn ferdsel og opphold. Fylkeskommunen anbefaler å differensiere tilretteleggingen av de bynære fjæreområdene, og å se arbeidet i nær sammenheng med den pågående planen for friluftslivets ferdselsårer i Tromsø kommune.

Fylkeskommunen oppfordrer kommunen til å vurdere hvorvidt båndlagte arealer, for eksempel næringsarealer, fra tidligere reguleringsplaner kan omreguleres til LNFR, grønnstruktur eller tilsvarende. Selv med en restriktiv holdning, berøres stadig nye natur-, friluftslivs- og strandsonerområder av utbygging. Dette medfører et ekstra ansvar for å se på mulighetene for tilbakeføring av tidligere båndlagte arealer.

KONSEKVENsutREDNINGEN

Kommunens konsekvensutredning og ROS er omfattende og dekker mange ulike fagområder. Vi har ingen merknader til oppbyggingen av denne utover våre innsigelser ang. enkeltområder og byggegrense sjø.

For å gjøre plandokumentene enklere å lese og lettere å navigere i ber vi kommunen om å opprette innholdsfortegnelse til KU-dokumentene. For å koble områdene i KU-en til selve arealformålet i plankartet og planbestemmelsene ber vi også om at områdenavnet til arealformålet angis f.eks. i feltet for «sted/gbnr». Til orientering så korresponderer ikke følgenumrene i KU-dokumentene (hovedsakelig dokumentet for distriktet) med følgenumrene angitt i tabell 9 i planbeskrivelsen.

I forlengelse av vår innsigelse til KU-enkeltområder vil vi være tydelige på hva som konkret skal konsekvensutredes gjennom planprosessen. KU-forskriften § 18 andre ledd angir hva som kreves: «*de delene av planen som fastsetter rammer for fremtidig utbygging og som samtidig innebærer endringer av den gjeldende planen*». Dvs. at alle nye arealformål som tegnes inn i kartet omfattes av KU-plikt – med unntak av 3.grønnstruktur. Dette gjelder uavhengig av hvorvidt arealet/området er bebygd.

I planbeskrivelse kapittel 12. konsekvenser for miljø og samfunn skriver kommunen at «*utredningene som er gjort på et overordnet nivå, kf. § 18 i forskrift om konsekvensutredninger, og ikke på tiltaksnivå*». Her vil vi påpeke og minne om at alle arealformål hvor det ikke er (krav

om) detaljreguleringsplan, og som KPA legger opp til at kan utvikles med hjemmel direkte i KPAen – må utredes på tiltaksnivå.

ROS

Transportberedskap

Iht. pbl. § 4-3 skal planmyndigheten ved utarbeidelse av planer for utbygging påse at risiko- og sårbarhetsanalyse utføres. ROS-analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformålet. Vi viser i denne sammenheng til kvalitetskrav tilknyttet ROS-analysen, som omtales i DSB sin veileder «*Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging*» (2017). Her vises det til at i dokumentasjonen skal ROS-analysen inneholde beskrivelse av planområdet og utbyggingsformålet. Trinnet er i veilederen beskrevet på side 22.

Ifølge veilederen skal trinn 1 gi informasjon om krav, egenskaper og forhold som kjennetegner planområdet, utbyggingsformålet og omkringliggende områder innhentes. Dette kan f.eks. være naturgitte forhold, omkringliggende bebyggelse og ulike samfunnsfunksjoner. Fylkeskommunen mener at dette trinnet er mangelfullt dokumentert i ROS-analysen for KPA Tromsø 2023-2034.

Mangelfull vurdering av planområdet kan bidra til at samfunnssikkerhet ikke blir ivaretatt på en tilstrekkelig måte. Sårbarhet i veginfrastruktur er ett av temaene som burde bli vurdert i beskrivelsen av planområdet. Dette på bakgrunn av forhold som omtales i FylkesROS for Troms og Finnmark 2022-2025. Her står det at det i fylket ikke finnes mange omkjøringsmuligheter og veitrafikk kan påvirkes ved skred, flom eller overvann – særlig med tanke på at de fleste hovedfartsårene til Tromsø går langs vannkanten. Det vises spesifikt til E8 innfart til Tromsø, hvor eneste omkjøring er Ryaforbindelsen og Malangen. Videre at veien langs flyplassen og til Kvaløya er utsatt for oversvømmelser, slik at tilgangen til flyplassen til Kvaløya, og veien til Ryaforbindelsen fort kan bli sperret. Sårbarheten ift. vegforbindelser blir det også vist til flere steder i FylkesROS.

Fylkeskommunen mener at det er viktig at beskrivelse av planområdet (og eventuelle sårbarheter innen og utenfor planområdet) bør vurderes grundigere. Videre mener vi at sårbarheten som det vises til i FylkesROS angående veginfrastruktur, bør være en naturlig del i beskrivelsen over planområdet. Dette gjelder selv om det er en egen hendelse i ROS-analysen som omhandler «bortfall av vegnett/fergeforbindelse».

Klimaendringer og forebygging

Det er en rekke vedlegg som omhandler ROS-tematikk, deriblant notat om høy vannstand, og notat kommunalteknisk infrastruktur. Det er likevel uklart hva som er ivaretatt i ROS.

I analyse av uønskede hendelser nr. 5 høy vannstand framkommer det ikke at bølgepåvirking (som er omtalt i notat) er vurdert som påslag til havnivåendringer og stormflo. I risikomatriksen ROS kommer høy vannstand ut med høy sannsynlighet, men liten konsekvens, og markeres som «gul». «Gult» indikerer hendelser som bør vurderes med hensyn til tiltak som reduserer risikoen. Fare for høyvann er løst med bruk av faresone H320 stormflovern. Er denne faresonen stor nok til å ta med areal i sjø for ev. etablering av stormflo/bølgevern for eksisterende og ny bebyggelse, dersom det viser seg at dette kreves for å sikre bebyggelsen godt nok?

Siden man i ROS har vurdert høy vannstand som «gult», er neste spørsmål om det er vurdert hvordan sammenfall i hendelser kan påvirke stabilitet og erosjon for bebyggelse i denne sonen? Tromsø kommune har i dag konsentrert bebyggelse på fylling i sjø flere steder både på Tromsøya og fastlandssiden. I forslag til KPA viderefører man også flere andre områder avsatt til fremtidig

bolig, bl.a. Strandbyen i Tromsdalen. I tillegg åpnes det for nye arealer avsatt til bolig på fylling i sjø og i fjæra, både på Tromsøya og fastlandssiden.

Kombinasjonen havnivåstigning, stormflo, havnivåendring, endringer i nedbørsmønster og flom, vil trolig påvirke fare for erosjon. Dette bør på et overordnet nivå være grundig vurdert når man avsetter areal til utbygging i denne sonen. Hvordan kombinasjonen av naturfarer og klimapåslag er vurdert framkommer ikke klart i ROS. Siden kommunen kan holdes erstatningsansvarlig for feil i nye plan og byggesaker (for planer og byggesaker som er behandlet etter at kunnskap om havnivåstigning, stormflo og bølger var tilgjengelig), bør dette være nøye vurdert.

Gjeldende reguleringsplaner

I fylkeskommunens tilbakemelding til oppstartsvarsel og planprogram trakk vi fram at statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning angir et skal-krav: planprogram til KPA skal vurdere om hensynet til et endret klima innebærer behov for oppheving eller revisjon av gjeldende reguleringsplaner.

Kommunens planprogram til høring oppga i kapittel fire under utredningsbehov at eldre reguleringsplaner skulle gjennomgås og vurdere om de skal oppheves. Dette punktet er fjernet i vedtaksversjonen av planprogrammet. Kapittel 14 i planbeskrivelsen beskriver utfordringer knyttet til omfanget av gjeldende reguleringsplaner, og dialog med kommunen oppgir at det pågår et prosjekt med gjennomgang av reguleringsplaner som ikke er synkronisert med KPA-arbeidet.

Vedtatt planprogram oppgir i kapittel 5.6 at «*ROS-analysen vil også vise om klimaendringer gir et endret risikobilde, og om det utløser behov for planendring eller oppheving av gjeldende reguleringsplaner, eller områder avsatt til utbygging i kommuneplanen*». I vedlegg 7 Risiko- og sårbarhetsanalyse for kommuneplanens arealdel 2023-2034 kan vi ikke se at dette temaet er omtalt, og heller ikke problematisert i planbeskrivelsen. ROS-analysen i vedlegg 7 påpeker flere forhold som virker inn på reguleringsplaner og dette gjelder særlig overvann/urban flom. Her har kommunen gjort flere grep direkte i kommuneplanen med blågrønne strukturer.

Det mangler derimot fortsatt en overordnet vurdering om hvorvidt gjeldende reguleringsplaner ivaretar det endra risikobildet, og dette må beskrives ytterligere.

PLANKART

Arealbruksstatus

Alle arealformål skal ha kode for arealbruksstatus, som angir hvorvidt det er et nåværende eller et fremtidig arealformål. Fylkeskommunen er klar over og har forståelse for at dette begrepet og denne funksjonen er misvisende. Begrepet arealbruksstatus kan forståelig oppfattes som status for arealbruken i et område, men det er altså reguleringsstatusen som er det definerende. Disse begrepene har sin funksjon i høringsperioden for å enkelt skille mellom formål videreført fra gjeldende plan og nye formål.

I nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister (NPAD) del 3.1 (s. 38) er det angitt definisjon og forklaring på disse. Nåværende benyttes når formålet er regulert/avsatt i en tidligere plan, ev. har vært brukt til formålet før det var krav om kommuneplan. Dette konkretiseres også i veilederen for LNFR-spredd s. 32: «*Dette skillet gjør det synlig for høringspartene hvilke arealformål som allerede er stadfestet i tidligere vedtatt plan, og hvilke som er kommet inn som nye i forslag til foreliggende plan*».

Dette betyr at kommunen har en ryddejobb foran seg, og alle arealformål må angis med korrekt arealbruksstatus.

Mangler i plankartet

Basert på konsekvensutredningen av enkeltområder ser vi at det er noen koblinger mellom plankart og planbestemmelser som mangler:

- Tønsvikveien 518 er angitt som næring i planbestemmelsene, men ikke avsatt i plankartet
- Skitteneelv landbasert oppdrett 7/94 er angitt som industri/næring i planbestemmelser, men ikke avsatt i plankartet.
- Kattfjord landbasert oppdrett 175/29 angitt som næring i bestemmelsene, men akvakultur i plankartet (AKV1-2).
- Rekvik 181/2 er angitt som kombinert nærings+fritids-/turistformål i KU, som komb.beb. og anlegg i tabell 9 i planbeskrivelse og avsatt som næring (NÆ26-27) i plankart. Arealet er ikke nevnt i planbestemmelsene.

NÆ20 Tromvik

Fylkeskommunen mener det er avgjørende å sikre allmenheten tilgang til fjæra og eksisterende strender i Tromvik. Et større areal i strandsonen er i sin helhet avsatt til næring. Her kan det med fordel differensieres ved å legge inn grønne korridorer og friområder for allmenheten, særlig knyttet til strandområdene.

Tønsvikvegen 518

Tønsvikvegen 518 påvirker også strandsonen, og foreslås i et friluftslivsområde Tønsnesfjæra kartlagt som viktig. Området er allerede relativt begrenset med gjerde i nord mot Grøtsund industri- og offshorehavn. Ved eventuell utbygging er det avgjørende å sikre allmenheten tilgang i strandsonen og gode muligheter for ferdsel på sjøsiden. Fylkeskommunen støtter at dypvannsanlegget er tatt ut.

NÆ135 Leirbakken vest

For Leirbakken Vest er det avgjørende at eksisterende utfartsparkering og adkomst ivaretas. Fylkeskommunen støtter utarbeidelse av en lysplan for å minimere lysforurensning i tiliggende friluftslivsområder. Tilsvarende gjelder for Finnes/Finnvikelva. For Arctic Village er det avgjørende at Breivikelva ikke berøres negativt, ei heller av avrenning eller lignende. Konsekvensene av en slik etablering må også vurderes ut over selve planområdet.

PLANBESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER

Områdenavn til arealformål

Bestemmelser rettet mot konkrete arealformål bør også tituleres med områdenavnet tilhørende arealformålet – ikke bare navn og gbnr. Vi ser at dette er gjort for videreførte arealformål med bestemmelser, men kan med fordel også angis for de nye. Dette gjør plandokumentene enklere å forholde seg til og områdene har en rød tråd fra KU til plankart til planbestemmelser.

Samferdselsformål

Troms og Finnmark fylkeskommune har behov for bestemmelser som ivaretar behovet for samferdselstiltak. Eksempler på tiltak kan være trafikkøy, sykkelparkering, hvilebu og ladeinfrastruktur. Fylkeskommunen mener at bestemmelsene også må ivareta tilgjengelighet for alle brukergrupper med universell utforming.

Videre ber fylkeskommunen om at det utarbeides bestemmelse(r) innenfor hovedformål nr. 2 som gir anledning til å etablere el-ladeinfrastruktur, rehabilitere gang- og sykkelveier/fortauer og etablere mindre samferdselstiltak. Med mindre samferdselstiltak menes for eksempel etablering av busstopp, trafikksikringstiltak o.l. Det ligger til rette for samferdselstiltak uten reguleringsplan

når tiltaket ikke kommer i konflikt med vesentlige andre interesser og en reguleringsplanprosess ikke ville bidratt med å gjøre ytterligere avklaringer.

Dette kan eksempelvis angis som en generell bestemmelse til hovedformål samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, eller på konkrete underformål/områder. Fylkeskommunen går gjerne i dialog om utforming av slike bestemmelser.

Byggegrense fylkesveg

I planforslaget til arealdelen er det ikke bestemmelser knyttet til byggegrense til fylkesvegen. Det betyr at det er veglovas bestemmelser om byggegrense som gjelder.

Kulturminnevern

Fylkeskommunen ga ifbm. oppstartsvarselet innspill om at det må utarbeides retningslinje om at kommuneplanens arealdel ikke er avklart ifht. Lov om kulturminner av 1978. Vi kan ikke se at dette er gjort. Regional kulturminneforvaltning kan med utgangspunkt i dette ikke si oss uttrykkelig enig i arealbruken i kommuneplanens arealdel og viser til kulturminnelovens § 8 fjerde ledd. Forholdet til kulturminneloven er heller ikke avklart for enkeltsaker/tiltak som ikke skal inngå i reguleringsplaner eller er unntatt søknadsplikt. Dette gjør seg også gjeldende for videreførte arealformål hvor det generelle plankravet nå er fjernet, og arealformålene i utgangspunktet skal være avklart/undersøkt på kommuneplannivå.

Fylkeskommunen vil igjen be om at det utarbeides en generell bestemmelse for hele planområdet om at utvalgte kulturminner fra kommunens kulturminneplan skal gis et vern dersom de skal inngå i en reguleringsplan.

Retningslinjer for bevaring av kulturmiljø bør være tydeligere på om kulturminner av nyere tid ønskes vernet og hvordan vernet best ivaretas.

Fylkeskommunen ber om å bli involvert i arbeidet med gjennomgang av eldre reguleringsplanen da mange bygninger og evt. andre kulturminner er gitt et juridisk vern gjennom disse planene.

Planbestemmelse 3.1. Rekkefølgekrav Kvaløya

Kommunen har videreført rekkefølgekravet koblet til Kvaløya, hvor det ikke kan fremmes reguleringsplan for nye boligområder før det kan dokumenteres tilfredsstillende kapasitet på hovedvegnettet.

Med kommunens fokus på senterstruktur gjennom planarbeidet savner vi en konkret vurdering av dette rekkefølgekravet satt opp mot den utviklingen kommunen ønsker. Kommunen er innom dette i kapittel 5.2 ang. nullvekstmål, transport og avstander. Her påpekes det at opprusting av bydelssenteret på Kvaløysletta skal prioriteres, og når virkemidlene forøvrig i planen er igangsatt og gir utslag i redusert transport over brua, vil det kunne legges til rette for boligbygging. Relevante virkemidler og øvrige faktorer i denne sammenheng er bl.a. som kommunen selv nevner – økt bruk av hjemmekontor/mer fleksibel arbeidstid, innføring av bompenger og styrking av bydelssentrene. Økt tilrettelegging når det gjelder kollektivtrafikk er også en viktig faktor, som vi har gitt innspill om tidligere i uttalelsen.

Det er, som rekkefølgekravet er formulert, ikke mulig å fremme reguleringsplan for nye boliger «*inntil det er dokumentert at brua har fått bedre kapasitet*». Fylkeskommunens vurdering er at en slik reguleringsstopp er en stor inngripende bestemmelse. Den begrenser i stor grad grunneiers eierrådighet ved å fritt kunne utnytte egen eiendom innenfor grensene av lov eller bestemmelser gitt i medhold av lov. Å videreføre slike inngripende bestemmelser bør vurderes ved hver

gjennomgang av kommuneplanen. Her utfordrer vi kommunen til å si mer om *når* man tenker en slik dokumentasjon kan/skal foreligge, og hvem som ev. skal stå for denne dokumentasjonen.

Planbestemmelse 6.1. Detaljhandel

Kommunen har i planbeskrivelsen fastslått at handelsbestemmelsene til lokalisering og arealstørrelser ikke endres i høringsforslaget. I tabell 1 tilknyttet handelsbestemmelsene i høringsforslaget ser vi at tallene for nabolagssenter Sør-Tromsøya, Lanesbukta i stemmer med tallene fra gjeldende KPA. Tallene for totalt forretningsareal (6.600 m²) er det samme i både gjeldende plan og høringsforslag. Slik vi leser bestemmelsene er det en skrivefeil, og tallene for bydelssenter Kroken har blitt ført inn for Sør-Tromsøya også. Vi forutsetter at dette er en skrivefeil som rettes opp med de korrekte tallene 4.800 (eksisterende forretningsareal) og 1.800 (tillatt nytt forretningsareal).

Fylkeskommunen ber kommunen om å være tydeligere på arealavgrensningene for handelsbestemmelsene. Figur 1 i planbestemmelsene viser til temakart med oversikt over senterstruktur og nabolagssenter. Sør-Tromsøya, Lanesbukta er benevnt som nabolagssenter, og vi kan ikke se at det er tegnet inn et eget punkt her på lik linje med de andre nabolagssentrene angitt i figur 1. Vi ber om at kommunen knytter bestemmelsene enten til konkrete arealformål med områdenavn (sentrumsformål, der dette er avsatt) eller avsetter bestemmelsesområder som ivaretar avgrensningene. Dette gjelder for alle sentrene iht. tabell 1.

Planbestemmelse 8.1. Areal til offentlige tjenester

Fylkeskommunen er usikker på hva kommunen mener med denne bestemmelsen. Det angis at oppgitte areal typer skal som *hovedregel* avsettes i detaljreguleringsplaner, uten at det angis i hvilke tilfeller hovedregelen ikke gjelder. Her bør kommunen supplere med retningslinjer som er tydeligere på når kravet faktisk slår inn.

Videre er vi også usikre på formuleringen «*settes av areal*». I kommuneplanen er det viktig å ikke bare gi føringer for at arealer avsettes, men også at det er krav om etablering av funksjonene til disse arealene. Planbestemmelsen bør derfor suppleres med at «*utbygging kan ikke finne sted før teknisk og sosial infrastruktur er tilfredsstillende etablert eller sikres etablert gjennom plan/byggesak*». I forlengelse av dette bør det også komme tydelig frem hva som menes med «tilfredsstillende etablert».

Planbestemmelse 15.2.1. Boligbebyggelse i etablerte områder, virkeområde

Bruken av begrepet «nåværende» for arealbruksstatus i en bestemmelse som dette kan være problematisk. Selv om kommunen avgrensner det til reguleringsplaner før 2013 og at områdene defineres som etablerte boligområder, angis det også at bestemmelsene gjelder der det ikke foreligger reguleringsplan i grunn. Det er særlig sistnevnte som kan være problematisk, da det finnes mange boligformål som er angitt som nåværende, hvor det ikke er reguleringsplan (eks. B40, B44 og B46). Fylkeskommunen anbefaler at det stilles mer konkrete kumulative kriterier til når bestemmelsen slår inn, som ikke omfatter arealbruksstatus «nåværende». Alternativt kan det angis et bestemmelsesområde for områdene det gjelder, slik som i gjeldende KPA.

Omfanget av bestemmelsen

I gjeldende KPA gjelder denne planbestemmelsen for angitte bestemmelsesområder på Tromsøya og i Tromsdalen. Slik virkeområdebestemmelsen er formulert i høringsforslaget vil denne bestemmelsen nå gjelde for *alle* boligformål i hele Tromsø kommune hvor de to kumulative kriteriene slår inn – også på f.eks. Kvaløya og øvrige deler av fastlandet.

Bestemmelsene i kapittel 15.2 legger som eksempel følgende rammer:

- Maksimalt 2 boenheter på en eiendom (maksimalt 3 boenheter i gjeldende KPA)

- Maksimal utnyttelsesgrad på 30% BYA (35% i gjeldende KPA)
- Krav om reguleringsplan nyere enn 2013 ved opprettelse av ny grunneiendom (overstyrer gjeldende reguleringsplaner)

Fylkeskommunen har ikke tatt stilling til det fulle omfanget av endringer i fortetningsbestemmelsene og ev. utilsikta konsekvenser. I planbeskrivelsen oppgis det at kun 125 av kommunens 1560 reguleringsplaner er vedtatt etter 2013. Det vil si at fortetningsbestemmelsene i kapittel 15.2 potensielt påvirker 92% av kommunens reguleringsplaner. Hvis det innenfor en reguleringsplan eldre enn 2013 med boligformål søkes om fradeling av grunneiendom, må det iht. bestemmelsene i høringsforslaget nå utarbeides ny reguleringsplan – uavhengig av om det er midt på Tromsøya eller i en reguleringsplan i distriktet. Vi kan ikke se at kommunen har gjort noen vurderinger eller diskusjoner ifht. omfanget av ny bestemmelse, verken i planbeskrivelsen eller vedlegg 17.

Berørte parter varsles og informeres direkte ved reguleringsplanarbeid og har iht. forvaltningsloven og regler om enkeltvedtak klagerett. Endringer i reguleringsplaner skal varsles på samme måte av hensyn til medvirkning, rettsikkerhet og forutsigbarhet. Denne klageretten eksisterer ikke ved vedtak av KPA. Med fortetningsbestemmelsene gjør kommunen nokså inngripende bestemmelser på gjeldende reguleringsplaner i hele kommunen. Har kommunen vurdert eller håndtert en slik omfattende varsling? Krav om medvirkning og klagerett vil etter fylkeskommunens mening slå inn sterkt her.

Fylkeskommunen er av den oppfatning av at kommunen ikke har utredet godt nok virkningene av de nye bestemmelsene for fortetting. Kommunen bør også gjøre en konkret vurdering om såpass inngripende bestemmelser ovenfor gjeldende reguleringsplaner er kurant. Dette må ses i sammenheng med kommunens ambisjon om å gå gjennom eldre reguleringsplaner. Bør/kan reguleringsplanene det gjelder oppheves og områdene reguleres på nytt?

Planbestemmelse 15.2.6. Minste uteoppholdsareal (MUA)

Planbestemmelsen fremstår som uklar. Innledningsvis er det klar om sammenhengende minste uteoppholdsareal på 100 m² MUA *per boenhet*. Deretter angis det at arealkravet økes med +25 m² per boenhet utover den første boenheten. Hvis en eiendom skal ha to boenheter er det uklart om det er krav om 200 m² eller 125 m² MUA. Bestemmelsen på tydeliggjøres.

Planbestemmelser 17.2.2 og 17.2.3. Friområder med strøkslekeplasser og bydelsparker

I planbestemmelse 17.2.2 vises det til tabell 3 i kapittel 9.2.4. Korrekt kapittel er 9.3.4.

Bestemmelsene er utforma i tabellform og viser til friområder som skal benyttes til strøkslekeplasser og bydelsparker. I de to tabellene er det ført opp følgenummer som ikke kan hektes på konkrete arealformål i plankartet. Nr. 1 og 2 er f.eks. to områder i Kaldfjorden, men plankartet inneholder teknisk sett flere enn to avsatte friområder. For at denne bestemmelsen skal fungere må de ulike friområdene angis med konkret områdenavn til arealformålet.

Planbestemmelse 17.2.4 Friområder hvor det tillates urbant landbruk (FRI_)

Planbestemmelsen formuleres «i disse friområdene...», uten at det vises konkret til hvilke friområder det er snakk om. I tittelfeltet vises det til «FRI_», men fylkeskommunen kan ikke ved et enkelt søk finne at det finnes områder med navn FRI_. For at planbestemmelser skal fungere optimalt må det være enkelt å forstå hvilke områder det gjelder, og vi ber kommunen tydeliggjøre bestemmelsen.

Planbestemmelse 18.2 LNFR med spredt boligbebyggelse

Tiltak må avklares mot kulturminnevernet på lik linje med andre sektormyndigheter. Retningslinjene under samme punkt sier at det for tiltak unntatt søknadsplikt må vurderes om det er behov for å sende tiltak til sektormyndigheter for uttalelse. PBL §20-5 siste ledd sier blant annet at tiltak ikke kan settes i gang før det er gitt nødvendig tillatelse eller samtykke fra andre berørte myndigheter.

Planbestemmelse 18.2.1. Tabelloversikt

Tabell 8 har vært gjenstand for dialog mellom fylkeskommunen og kommunen. Områdenavnene i tabellen samsvarer ikke med arealformålene i plankartet. Selv om fylkeskommunen har fått oversendt oppdatert tabell er det høringsversjonen som må være gjenstand for behandling.

Planbestemmelse 18.2.2. Boligbebyggelse (LSB1-434)

Planbeskrivelsen angir at det skilles mellom områder hvor det ikke tillates etablering av nye boenheter (bynære områder) og hvor det tillates nye boenheter (tilknyttet tettsteder, jf. tabell 7 i planbeskrivelsen).

Denne bestemmelsen angir at det tillates «eneboliger, eneboliger med sekundærleilighet og tomannsboliger» med supplerende krav til BYA og høyde. Bestemmelsen angir ikke øvrig bebyggelse som tillates innenfor områdene, og kommunens intensjon ved å forenkle byggesaker i dispensjoner fungerer ikke i praksis med gjeldende planbestemmelser. Kommunens intensjon er f.eks. at tiltak unntatt søknadsplikt skal kunne gjennomføres med direkte hjemmel i KPA. Veilederen for LNFR spredt angir på s. 35 at det må presiseres i planbestemmelsene dersom det:

- Ikke skal tillates nye enheter
- Gjennomføres tiltak uten søknadsplikt
- Utvide eksisterende enheter

Samtidig er det mange arealformål (mange videreførte LNFR-spredt) som er angitt med områdenavnprefikset LS. Disse arealene har ikke planbestemmelser tilknyttet seg, og alle tiltak ikke relatert til LNFR-formålet tilknyttet eiendommene omfattes av dispensasjonsplikt.

Planbestemmelse 18.2.4. Næringsbebyggelse

Fylkeskommunen anbefaler at retningslinjen ang. når reguleringskrav slår inn (100 m² for ny bebyggelse og 70 m² for utvidelse) angis som en bestemmelse. I en kommuneplan er det ikke anledning å angi størrelse på tomter, men størrelse (utnyttingsgrad) for bebyggelse kan hjemles i pbl. § 11-9 nr. 5 og ev. krav for reguleringsplan for visse tiltak iht. pbl § 11-9 nr. 1.

Hensynssone H570 Bevaring kulturmiljø

I KDP 0210 for Ramfjord er det rundt automatisk fredet kulturminne avsatt en hensynssone H570_1: Hensynssonen rundt det freda fangstanlegget skal sikre de fredete kulturminnene. Det er også i plan 0210 avsatt en hensynssone H570_2: Hensynssonen er et område med høyt potensiale for funn av automatisk freda kulturminner. Fylkeskommunen ber om at disse to hensynssonene tas inn i KPA.

Fylkeskommunen ser at flere områder avsatt som landskapsområder i realiteten er kulturlandskapsområder. Vi ber om at dette endres slik at hensynssoner for kulturlandskap avsettes som hensynssone H570.

Hensynssone H710_1

I plankart og planbestemmelser er Kvaløyaforbindelse med Tverrforbindelse angitt som hensynssone H710_1, i påvente av reguleringsplan. En slik hensynssone er kun gyldig i fire år,

ev. ytterligere 4 år hvis det søkes om forlengelse. Siden hensynssonen ble angitt første gang i gjeldende KPA som ble vedtatt for mer enn fire år siden, må denne hensynssonen utgå.

Båndleggingszone H730 Båndlegging etter lov om kulturminner

Automatisk freda kulturminner skal på plankartet avsettes som hensynssone H 730 med angitt formål: Automatisk freda kulturminner. Bestemmelser til denne hensynssonen skal være at det ikke er tillatt med noen form for tiltak innenfor hensynssonen. De vedtaksfredete kulturminnene skal også avsettes som hensynssone H730 med angitt formål: Vedtaksfredete kulturminner. Det er ikke nødvendig med bestemmelser for de vedtaksfredete kulturminnene da spesifikke fredningsbestemmelser gjelder for disse. Bestemmelsene for H730_1-56 må skille på hva som er automatisk freda og hva som er vedtaksfredete kulturminner.

De automatisk fredete kulturminnene H730_58-59 har i KDP 0210 feil avgrensning og må være i samsvar med databasen Askeladden og bestemmelse for de automatisk fredete kulturminnene vil også gjelde for disse to kulturminnene. Saksbehandlingsregler bør tas ut av bestemmelsene.

Flere av de automatisk fredete kulturminnene som er avsatt på plankartet, har feil avgrensning og mangler sikringssoner. Det må være riktige avgrensninger for de som er på plankartet, oppdatert avgrensning er å finne i databasen Askeladden. Fylkeskommunen gjør oppmerksom på at sikringssonen inngår i den automatiske fredningen. Vi ber om at alle automatisk fredete kulturminner synliggjøres på plankartet for å hindre tap og skade av disse kulturminnene. Gjennom Riksantikvarens miljøovervåkingsprogram er det for Tromsø kommune kommet fram at 12,5 % av de automatisk fredete kulturminnene er skadet, skjemmet eller tildekket siden 2015.

Bestemmelsesområder

Det er i plankartet angitt 15 bestemmelsesområder. Ingen av disse har planbestemmelser knyttet til seg og fylkeskommunen er usikre på hva kommunens intensjon er.

De fleste av disse er tilknyttet punkt 12: fysisk utforming av anlegg. Her må kommunen enten angi konkrete bestemmelser til områdene (og vurdere behov for høring av disse), eller fjerne bestemmelsesområdene.

Objekttype	Bestemmelseshjemmel	Bestemmelsesområdenavn
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#1
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#10
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#11
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#12
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#13
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#14
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#15
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#2
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#3
Kp Bestemmelsesområde	8 - Forhold som skal avklares og belyses	#4
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#5
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#6
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#7
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#8
Kp Bestemmelsesområde	12 - Fysisk utforming av anlegg	#9

Ny fylkesveg fra Skjelnan til Tønsnes var et forprosjekt hos Statens Vegvesen som er blitt forkastet. Bestemmelsesområde #4 kan tas ut av planen.

AREALBEHOV

Kollektivtransportens arealbehov

Fylkeskommunen er av den oppfatning at Tromsø byområde vokser i et hurtig tempo. For å sikre den røde tråen når det gjelder bevisst arealutvikling, er det etter fylkeskommunens synspunkt nødvendig med en bevisst arealprioritering for kollektivtransporten. Troms og Finnmark fylkeskommune mener det må avsettes arealer i plankartet til fremtidig utvikling av busstilbudet i Tromsø og det må utarbeides planbestemmelser til arealformålene.

Troms og Finnmark fylkeskommune har behov for at det etableres snuplass, reguleringsplass, og toalettfasiliteter, og ladeinfrastruktur. Dette mener vi kan ivaretas gjennom å avsette arealer til samferdselsformål.

Områdene Sydspissen, UiT/UNN og Langnes er områder som fylkeskommunen mener er strategisk viktige for fremtidig utvikling av busstilbudet i Tromsø by. Etter vårt synspunkt blir avsetting av arealer en forutsetning for å lykkes med kollektivtransport.

Arealet bør være flatt, rektangulært med en minste bredde/lengde på 30 meter. Det bør videre være i umiddelbar nærhet til vegnett/busstrasé. Som et vedlegg til denne uttalelsen har samferdsel vedlagt innspill som angår arealbehov. Arealinnspillene er inndelt i en tregrads prioritering:

- Prioritet 1: Fylkeskommunen anmoder Tromsø kommune å avsette arealer i prioritet 1 (grønn farge). Prioritet 1 er arealer fylkeskommunen vurderer er forbundet med liten risiko knyttet til mulige konflikter. Dette er arealer fylkeskommunen anser er viktig å få realisert innenfor planperioden. Disse arealene eies i stor grad av Tromsø kommune.
- Prioritet 2: Fylkeskommunen vurderer at Tromsø kommune bør avsette arealer i prioritet 2 (gul farge). Prioritet 2 er arealer fylkeskommunen vurderer er forbundet med middels risiko knyttet til mulige konflikter. Dette kan være arealer som eies av private grunneiere, og som fylkeskommunen vurderer at det må avsettes tid og ressurser til grunneieravklaringer, som et ledd i planprosessen.
- Prioritet 3: Fylkeskommunen vurderer at prioritet 3 er arealer Tromsø kommune ikke behøver å avsette i denne planperioden. Prioritet 3 er arealer fylkeskommunen vurderer er forbundet med en høy grad av risiko knyttet til mulige konflikter. Eller at det er arealer fylkeskommunen anser foreslått formål i arealdelen er tilstrekkelig. Prioritet 3 er tatt med i innspillet for å belyse viktige arealer i en fremtidig situasjon.

Troms og Finnmark fylkeskommune mener dette er viktige arealavsetninger for å oppnå at Tromsø kommune må avsette areal til formål samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur, med bakgrunn i tregrads prioriteringen som er vedlagt.

Bussdepot

Fylkeskommunen ønsker også å påpeke arealbehovet og utfordringer knyttet til fremtidig bussdepot. Gimle bussdepot (T12), som i gjeldende KPA er avsatt til offentlig eller privat tjenesteyting, benyttes i dag til bussdepot av fylkeskommunen.

Tromsø kommune har ved en tidligere anledning gitt avslag til dispensasjon fra plan, for etablering av ladeinfrastruktur. På grunn av mulige fremtidige krav om at bussparken skal være utslippsfri, mener fylkeskommunen det er nødvendig at bussdepotene har tilrettelagt ladeinfrastruktur. Etter gjeldende regional transportplan forventer Troms og Finnmark fylkeskommune at fremtidige anskaffelser (fra 2027) vil være omfattet av krav knyttet til innkjøp av elektriske busser.

Fylkeskommunen mener at Tromsø kommune bør gå i dialog med UNN og grunneier for å videre vurdere å avsette arealet til samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur. Dette fordi fylkeskommunen i dag ikke har alternative lokasjoner for bussdepot. Strategisk plassering anses som viktig for å redusere klimagassutslipp, og muligheten til å drive et effektivt busstilbud i Tromsø.

Ferge- og hurtigbåtkaier

Fylkeskommunen ønsker at fergekaia på Brensholmen blir avsatt til formålet samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur. Dette for å ivareta fremtidige samferdselstiltak på fergesambandet Brensholmen-Botnhamn.

Fylkeskommunen ønsker at Tromsø kommune avsetter hurtigbåtkai i Vikran med adresse Brokskarvegen og gnr/bnr 50/46 til samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur. Dette gjelder også arealer som benyttes som sнопlass for buss tilknyttet kaia.

OPPSUMMERING

Fylkeskommunens behandling av og uttalelse til Tromsø kommunes kommuneplanens arealdel bærer i stor grad preg av hva som må rettes opp i. Planen er omfattende selv om den i utgangspunktet ikke var ment å legge til rette for veldig mange nye arealformål, og har vært utfordrende å gå gjennom. Fylkeskommunen har med bakgrunn i dette ikke hatt kapasitet til å behandle flere av planens gode grep – f.eks. fokus på blågrønnhvit struktur, frigiving av LNFR-områder, m.m.

Fylkeskommunen er av den oppfatning at kommuneplanen må bearbeides mer, utredes mer på flere områder og kvalitetssikres. I dette ligger sannsynligvis behovet for ny høring. Kommunen har i møter med oss og statsforvalter vært innom muligheten for å vedta de deler av KPAen som ikke har vært gjenstand for misforståelser mtp. arealavsetning og konsekvensutredning – dvs. vedta «by»-delen og avvente distriktsdelen. Fylkeskommunen vurderer at fjerning av det strenge, generelle plankravet som har virkning for hele KPAen og vår innsigelse til det, tilsier at deler av planen ikke vil kunne vedtas.

Planen er heller ikke godt nok kvalitetssikret ifht. et ukjent antall avtegna arealformål til utbygging i plankartet som ikke har vært gjenstand for konsekvensutredning. Dette taler for at planen som helhet har behov for en samlet gjennomgang og behandling. Videre har kommunen siden oppstart kommunisert et fokus på distriktsutvikling i denne planprosessen. Å utsette behandling av denne delen vil kunne være uheldig sett opp mot kommunens innbyggere og medvirkningsprosess.

Fylkeskommunen vurderer at det er flere momenter som tilsier at hele kommuneplanen må høres på nytt:

- fjerning av det generelle plankravet (jf. innsigelsen vår) har virkning for hele KPAen – også byområdet
- et ukjent antall avtegna arealformål til utbygging i plankartet har ikke vært gjenstand for konsekvensutredning
- virkningene av de nye fortetningsbestemmelsene er mer omfattende enn det som fremkommer av kommunens beskrivelse
- det er siden oppstart kommunisert et fokus på distriktsutvikling i denne planprosessen
- håndteringen av offentlig ettersyn som beskrevet i vår tilbakemelding ang. medvirkning

Dette taler for at kommuneplanen som helhet har behov for en samlet gjennomgang og behandling. Å utsette behandling av distriktsdelen vil kunne være uheldig sett opp mot

forventningene kommunens innbyggere har bygget opp og medvirkningsprosessene i denne sammenhengen.

Fylkeskommunen ønsker også å påpeke at til tross for innsigelser ifbm. spredt LNFR og manglende KU (og byggegrense sjø), er vi i prinsippet enige i kommunens intensjoner og ønsker. Fylkeskommunen kan derimot ikke ta stilling til arealavsetningene før de er utredet iht. lovverket og rammene for utbygging er hjemlet i planbestemmelsene.

Å få på plass en bærekraftig og fremtidsrettet kommuneplan er viktig, og kommunen har kommet langt på vei når det kommer til dette. Planbeskrivelsen gjengir i stor grad kommunens intensjon med planprosessen innenfor ulike tema og utviklingsområder, men avsetting i kart og til dels også planbestemmelser harmoniserer ikke med dette.

Fylkeskommunen ønsker lykke til videre med planprosessen, og stiller seg tilgjengelig for veiledning og oppfølging av innsigelser og merknader.

Med hilsen

Vibeke Skinstad
Etatsjef, plan og kultur

Christina Solhaug Joakimsen
Rådgiver, arealplanlegging

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Vedlegg:

Vedlegg til uttalelse fra Samferdsel - Arealvurderinger til kollektivtransportens behov -
kommuneplanens arealdel 2023-2034 - Tromsø kommune

Vedtak

Mottakere:

TROMSØ KOMMUNE

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
SAMEDIGGI / SAMETINGET
STATENS VEGVESEN